

ਪਿਆਰੇ ਵਿਦਿਆਰਥੀਓ!!

10ਵੀਂ ਜਮਾਤ ਦੀ ਇਸ ਈ-ਬੁੱਕ ਵਿਚ ਕੰਪਿਊਟਰ ਸਾਇੰਸ ਦੇ ਨਵੇਂ ਸਿਲੇਬਸ (2023-24) ਅਨੁਸਾਰ ਤੁਹਾਨੂੰ ਸਟਡੀ ਮਟੀਰੀਅਲ ਭੇਜਿਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਤੁਸੀਂ ਆਪਣੇ ਟੈਸਟ/ਪੇਪਰਾਂ ਦੀ ਤਿਆਰੀ ਇਹਨਾਂ ਨੋਟਸਾਂ ਨੂੰ ਪੜ੍ਹਦੇ ਹੋਏ ਅਤੇ ਹੇਠਾਂ ਦਿਤੇ ਵਿਡੀਓ ਲੈਕਚਰਾਂ ਨੂੰ ਦੇਖਦੇ ਹੋਏ ਬੜੀ ਆਸਾਨੀ ਨਾਲ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹੋ। ਨਿੱਚੇ ਨਿੱਲੇ ਰੰਗ ਵਿਚ ਵਿਡੀਓ ਲੈਕਚਰਾਂ ਦੇ ਲਿੰਕ ਦਿਤੇ ਗਏ ਹਨ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਉਪਰ ਕਲਿੱਕ ਕਰਕੇ ਤੁਸੀਂ ਸੰਬੰਧਤ ਪਾਠ ਦਾ ਵਿਡੀਓ ਲੈਕਚਰ ਦੇਖਦੇ ਹੋਏ ਉਸ ਪਾਠ ਨੂੰ ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸਮਝ ਸਕਦੇ ਹੋ।

10ਵੀਂ ਜਮਾਤ ਲਈ ਕੰਪਿਊਟਰ ਸਾਇੰਸ ਦਾ ਸਿਲੇਬਸ ਅਤੇ ਵਿਡੀਓ ਲੈਕਚਰਜ਼ ਦੇ ਲਿੰਕ

ਪਾਠ	ਪਾਠ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ	ਅਭਿਆਸ ਪ੍ਰਸ਼ਨਾਂ ਦਾ ਹੱਲ	ਦੁਹਰਾਈ ਲਈ ਲਿੰਕ
ਪਾਠ-1 ਆਫਿਸ ਟੂਲਸ	https://youtu.be/ld9j6u84ogo	https://youtu.be/0mdtRvkR1L8	https://youtu.be/nTTjLqVIS8s
ਪਾਠ-2 HTML-1	https://youtu.be/NOnCpsDMSYs	https://youtu.be/mQfZJaMMrWQ	https://youtu.be/DhYiCrQHtRo
ਪਾਠ-3 HTML-2	https://youtu.be/ULZGiTDL7D0	https://youtu.be/V_TcVpdRovE	https://youtu.be/QCVBtx12JQ4
ਪਾਠ-4 HTML-3	https://youtu.be/5xCOSrPMcBl	https://youtu.be/V_TcVpdRovE	https://youtu.be/7PtF2oI18YI
ਪਾਠ-5 ਓਪਰੇਟਿੰਗ ਸਿਸਟਮ	https://youtu.be/QRWDEfZKcGI	https://youtu.be/N3kHjbycNrM	https://youtu.be/WAIIgkMeQ0
ਪਾਠ-6 ਡੈਸਕਟਾਪ ਪਬਲੀਸ਼ਿੰਗ	https://youtu.be/9GBAliFMUal	https://youtu.be/yYRWP3I6Fng	https://youtu.be/9X3_1LwA2ro
ਪਾਠ-7 ਮਾਈਕ੍ਰੋਸਾਫਟ ਪਬਲੀਸ਼ਰ	https://youtu.be/QWhlyb10sdl	https://youtu.be/jKIT9a49jm4	https://youtu.be/11Q2g2_BzE4
ਪਲੇਅਲਿਸਟ ਦੇ ਲਿੰਕ	https://www.youtube.com/playlist?list=PLja3EaJFAjmbp-HISbHmdHogP10foUyqn	https://www.youtube.com/playlist?list=PLja3EaJFAjma17j9srJRw_bNjqBGlcVyf	https://www.youtube.com/playlist?list=PLja3EaJFAjmbHFqNBhHHZzeDGBQM3yhsQ
HTML ਪ੍ਰੈਕਟੀਕਲ ਲਿੰਕਸ	ਪ੍ਰੈਕਟੀਕਲ ਸੈਸ਼ਨ - HTML ਪ੍ਰੋਗਰਾਮਿੰਗ (ਭਾਗ-1)		https://youtu.be/DcYz0QX9CVs
	ਪ੍ਰੈਕਟੀਕਲ ਸੈਸ਼ਨ - HTML ਪ੍ਰੋਗਰਾਮਿੰਗ (ਭਾਗ-2)		https://youtu.be/qLlzLKrbhIA
	ਪ੍ਰੈਕਟੀਕਲ ਸੈਸ਼ਨ - ਮੋਬਾਈਲ ਉਪਰ HTML ਪ੍ਰੋਗਰਾਮਿੰਗ		https://youtu.be/PYFuKCwdIOY

PLEASE DO NOT FORGET TO LIKE, SHARE AND SUBSCRIBE OUR YOUTUBE CHANNEL

 <http://youtube.com/c/computersciencepunjab>

ਤਿਆਰ ਕਰਤਾ:

ਵਿਕਾਸ ਕਾਂਸਲ ਅਤੇ ਸੁਖਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ

ਕੰਪਿਊਟਰ ਫੈਕਲਟੀ, ਸ਼ਹੀਦ ਊਧਮ ਸਿੰਘ ਸਰਕਾਰੀ (ਕੰ) ਸੀ. ਸੈ. ਸਕੂਲ, ਸੁਨਾਮ ਊਧਮ ਸਿੰਘ ਵਾਲਾ (ਸੰਗਰੂਰ)

6ਵੀਂ ਤੋਂ 12ਵੀਂ ਕਿਸੇ ਵੀ ਜਮਾਤ ਲਈ ਕੰਪਿਊਟਰ ਸਾਇੰਸ ਦੇ ਸਟਡੀ ਮਟੀਰੀਅਲ/ਈ-ਬੁੱਕਸ/ਈ-ਕੰਟੈਂਟਸ (ਪੰਜਾਬੀ/ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਮਾਧਿਅਮ ਵਿਚ) ਡਾਊਨਲੋਡ ਕਰਨ ਲਈ ਹੇਠਾਂ ਦਿਤੇ ਲਿੰਕ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰੋ ਜੀ:

<http://cspunjab.nirmancampus.co.in/study.php>

ਪ੍ਰਸ਼ਨ:1 ਬਹੁਪਸੰਦੀ ਪ੍ਰਸ਼ਨ:

1. _____ ਕਿਸੇ ਵੀ ਸਰੋਤ/ਫਾਈਲ (resource/file) ਦੀ ਪੂਰੀ ਲੋਕੇਸ਼ਨ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਂਦਾ ਹੈ।
 ਓ. ਰੈਲੇਟਿਵ (Relative)   ਅ. ਸੰਪੂਰਨ (Absolute)   ਏ. ਅੰਦਰੂਨੀ (Internal)   ਸ. ਬਾਹਰੀ (External)
2. ਕਿਹੜਾ ਟੈਗ HTML ਡਾਕੂਮੈਂਟ ਵਿੱਚ ਤਸਵੀਰ (Image) ਦਾਖਲ ਕਰਨ ਲਈ ਵਰਤਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ?
 ਓ. <picture>   ਅ. <pic>   ਏ. <image>   ਸ. <img>
3. ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਵਿੱਚੋਂ ਕਿਹੜਾ ਐਟਰੀਬਿਊਟ HTML ਦੇ ਐਂਕਰ ਟੈਗ ਦੁਆਰਾ ਨਹੀਂ ਵਰਤਿਆ ਜਾਂਦਾ?
 ਓ. href   ਅ. src   ਏ. target   ਸ. title
4. ਇੱਕ _____ ਲਿੰਕ ਮੂਲ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਅੰਡਰਲਾਈਨ ਅਤੇ ਜਾਮਨੀ (purple) ਰੰਗ ਵਿੱਚ ਦਿਖਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।
 ਓ. ਅਨਵਿਜ਼ਿਟਡ ਲਿੰਕ   ਅ. ਵਿਜ਼ਿਟਡ ਲਿੰਕ   ਏ. ਐਕਟਿਵ ਲਿੰਕ (Active Link)   ਸ. ਕੋਈ ਨਹੀਂ
5. ਵੈਬ ਸਰਵਰ ਨੂੰ ਫਾਰਮ ਡੇਟਾ ਭੇਜਣ ਲਈ ਕਿਹੜੀ-HTTP ਵਿਧੀ ਵਰਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ?
 ਓ. GET ਅਤੇ SET   ਅ. GET ਅਤੇ POST   ਏ. POST ਅਤੇ SEND   ਸ. GET ਅਤੇ SEND
6. ਹੇਠ ਲਿਖਿਆਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕਿਹੜਾ ਫਾਰਮ ਕੰਟਰੋਲ ਵੈਬ ਪੇਜ ਵਿੱਚ ਟੈਕਸਟ ਦੀਆਂ ਕਈ ਲਾਈਨਾਂ (multiple lines of text) ਨੂੰ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰਨ ਲਈ ਵਰਤਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ?
 ਓ. ਟੈਕਸਟਬਾਕਸ   ਅ. ਡਰਾਪਡਾਊਨ ਬਾਕਸ   ਏ. ਪਾਸਵਰਡ ਫੀਲਡ   ਸ. ਟੈਕਸਟ-ਏਰੀਆ

ਪ੍ਰਸ਼ਨ:2 ਖਾਲੀ ਥਾਵਾਂ ਭਰੋ:

1. ਸੰਬੰਧਤ ਪਾਥਸ (Relative Paths) ਵਿੱਚ _____ ਡੀਲਿਮਿਟਰ ਮੌਜੂਦਾ ਵਰਕਿੰਗ ਫਾਈਲ ਦੇ ਪੇਰੈਂਟ (parent) ਫੋਲਡਰ ਵੱਲ ਇਸ਼ਾਰਾ ਕਰਦਾ ਹੈ।
  2. ਹਰੇਕ ਇਮੇਜ਼ ਟੈਗ ਵਿੱਚ ਇੱਕ _____ ਐਟਰੀਬਿਊਟ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਜੋ ਵੈਬ-ਬ੍ਰਾਊਜ਼ਰ ਨੂੰ ਇਹ ਦੱਸਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਤਸਵੀਰ ਜੋ ਅਸੀਂ ਵੈਬ ਪੇਜ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਿਤ ਕਰਨਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹਾਂ, ਨੂੰ ਕਿੱਥੋਂ ਲੱਭਣਾ ਹੈ।
  3. ਨੇਮਡ ਐਂਕਰਜ਼ ਨੂੰ _____ ਵੀ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।
  4. ਜੇਕਰ _____ HTTP ਵਿਧੀ ਨਾਲ ਫਾਰਮ ਸਬਮਿਟ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਵੈਬਪੇਜ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਨੂੰ ਬੁੱਕਮਾਰਕ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ।
  5. _____ ਵੈਬਸਾਈਟ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਕਰਨ ਦੇ ਕਾਰਜਾਂ ਨੂੰ ਤਰਜੀਹ (prioritize) ਦੇਣ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਕੁਝ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੀ।
- ਉੱਤਰ: 1. ./   2. SRC   3. ਬੁੱਕਮਾਰਕਸ   4. POST   5. ਯੋਜਨਾਬੰਦੀ

ਪ੍ਰਸ਼ਨ:3 ਹੇਠ ਲਿਖਿਆਂ ਦੇ ਪੂਰੇ ਰੂਪ ਲਿਖੋ:

1. **URL**   ਯੂਨੀਫਾਰਮ ਰਿਸੋਰਸ ਲੋਕੇਟਰ (Uniform Resource Locator)
2. **GIF**   ਗ੍ਰਾਫਿਕਸ ਇੰਟਰਚੇਂਜ ਫਾਰਮੇਟ (Graphics Interchange Format)
3. **PNG**   ਪੋਰਟੇਬਲ ਨੈਟਵਰਕ ਗ੍ਰਾਫਿਕਸ (Portable Network Graphics)
4. **JPEG**   ਜੁਆਇੰਟ ਫੋਟੋਗ੍ਰਾਫਿਕਸ ਐਕਸਪਰਟ ਗਰੁੱਪ (Joint Photographics Expert Group)
5. **HREF**   ਹਾਈਪਰਟੈਕਸਟ ਰੈਫਰੈਂਸ (HyperText Reference)
6. **SRC**   ਸੋਰਸ (Source)
7. **<A>**   ਐਂਕਰ ਟੈਗ (Anchor Tag)
8. **<IMG>**   ਇਮੇਜ਼ ਟੈਗ (Image Tag)

ਪ੍ਰਸ਼ਨ:4 ਛੋਟੇ ਉੱਤਰਾਂ ਵਾਲੇ ਪ੍ਰਸ਼ਨ:

ਪ੍ਰਸ਼ਨ:1 ਤੁਸੀਂ HTML ਡਾਕੂਮੈਂਟ ਵਿੱਚ ਇਕ ਤਸਵੀਰ ਕਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦਾਖਲ ਕਰੋਗੇ?

ਉੱਤਰ: HTML ਡਾਕੂਮੈਂਟ ਵਿੱਚ ਤਸਵੀਰ ਦਾਖਲ ਕਰਨ ਲਈ ਅਸੀਂ <IMG> ਟੈਗ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਦੇ ਹਾਂ। <IMG> ਟੈਗ ਇੱਕ ਐਂਪਟੀ ਟੈਗ ਹੈ, ਜਿਸਦਾ ਮਤਲਬ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਟੈਗ ਦਾ ਕੋਈ ਕਲੇਜ਼ਿੰਗ ਟੈਗ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ। ਵੈਬ ਪੇਜ ਵਿੱਚ ਤਸਵੀਰ ਦਾਖਲ ਕਰਨ ਲਈ ਹੇਠਾਂ ਦਿਤੇ ਮੁਢਲੇ ਸਿੰਟੈਕਸ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ:

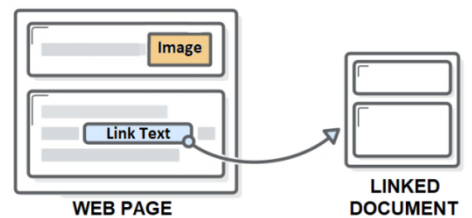
```
<IMG SRC="image_url">
```

ਇਸ ਵਿੱਚ SRC ਇਮੇਜ਼ ਟੈਗ ਦਾ ਇੱਕ ਜ਼ਰੂਰੀ ਐਟਰੀਬਿਊਟ ਹੈ, ਜਿਸ ਦਾ ਪੂਰਾ ਨਾਂ ਸੋਰਸ (SOURCE) ਹੈ। ਇਹ ਐਟਰੀਬਿਊਟ ਵੈਬ ਪੇਜ ਵਿੱਚ ਦਿਖਾਈ ਜਾਣ ਵਾਲੀ ਤਸਵੀਰ ਦਾ URL ਸੈੱਟ ਕਰਨ ਲਈ ਵਰਤਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

ਪ੍ਰਸ਼ਨ:2 ਹਾਈਪਰਲਿੰਕ (Hyperlink) ਕੀ ਹੁੰਦਾ ਹੈ?

ਉੱਤਰ: HTML ਲਿੰਕਸ ਨੂੰ ਹਾਈਪਰਲਿੰਕਸ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇੱਕ ਵੈਬਪੇਜ ਵਿੱਚ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਲਿੰਕ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਇਹਨਾਂ ਲਿੰਕਸ ਉਪਰ ਕਲਿੱਕ ਕਰਕੇ ਯੂਜ਼ਰ ਇਕ ਵੈਬ ਪੇਜ/ਸਾਈਟ ਤੋਂ ਦੂਜੇ ਵੈਬ ਪੇਜ/ਸਾਈਟ ਉਪਰ ਜਾ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਮੂਲ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਲਿੰਕਸ ਨੂੰ ਵੈਬ ਬ੍ਰਾਊਜ਼ਰ ਦੁਆਰਾ ਨੀਲੇ ਰੰਗ ਵਿੱਚ ਅੰਡਰਲਾਈਨ ਕਰਕੇ ਦਿਖਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। HTML ਵਿੱਚ <A> ਟੈਗ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਕੇ ਇੱਕ ਲਿੰਕ ਬਣਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਟੈਗ ਨੂੰ ਐਂਕਰ ਟੈਗ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਟੈਗ ਵਿੱਚ HREF (ਹਾਈਪਰਟੈਕਸਟ ਰੈਫਰੈਂਸ) ਐਟਰੀਬਿਊਟ ਦੀ ਮਦਦ ਨਾਲ ਲਿੰਕ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਡਾਕੂਮੈਂਟ ਦਾ URL ਸੈੱਟ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਐਂਕਰ ਟੈਗ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਨਾਲ ਹਾਈਪਰਲਿੰਕ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਹੇਠਾਂ ਦਿਤੇ ਮੁਢਲੇ ਸਿੰਟੈਕਸ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ:

```
<A HREF="Link_URL">Link Text or Imsge</A>
```


ਪ੍ਰਸ਼ਨ:3 ਫਾਰਮਜ਼ (Forms) ਕੀ ਹੁੰਦੇ ਹਨ?

ਉੱਤਰ: HTML ਫਾਰਮ ਯੂਜ਼ਰ ਅਤੇ ਵੈਬਸਾਈਟ ਵਿਚਕਾਰ ਅੰਤਰਕਿਰਿਆ (Interactivity) ਲਈ ਵਰਤੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਇਹ ਫਾਰਮ ਆਮ ਵਰਤੇ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਫਾਰਮਾਂ ਵਰਗੇ ਹੀ ਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਇਹਨਾਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਯੂਜ਼ਰ ਤੋਂ ਡੇਟਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਲਈ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ - ਰਜਿਸਟ੍ਰੇਸ਼ਨ ਜਾਣਕਾਰੀ: ਨਾਮ, ਈਮੇਲ ਪਤਾ, ਕ੍ਰੈਡਿਟ ਕਾਰਡ, ਆਦਿ। ਇੱਕ ਫਾਰਮ ਯੂਜ਼ਰ ਤੋਂ ਇਨਪੁਟ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਫਿਰ ਇਸ ਇਨਪੁੱਟ ਨੂੰ ਵੈਬ-ਸਰਵਰ 'ਤੇ ਪੇਸਟ/ਸਬਮਿੱਟ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਵੈਬ-ਸਰਵਰ ਉਪਰ ਸਰਵਰ-ਸਾਈਡ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ (ASP ਜਾਂ PHP ਆਦਿ) ਫਾਰਮ ਵਿਚ ਭਰੇ ਡਾਟਾ ਉਪਰ ਕੰਮ ਕਰਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਉਸਨੂੰ ਡਾਟਾਬੇਸ ਵਿੱਚ ਸਟੋਰ ਕਰ ਦਿੰਦੇ ਹਨ।

Enter Name :

Enter Address :

Select Gender : Male Female

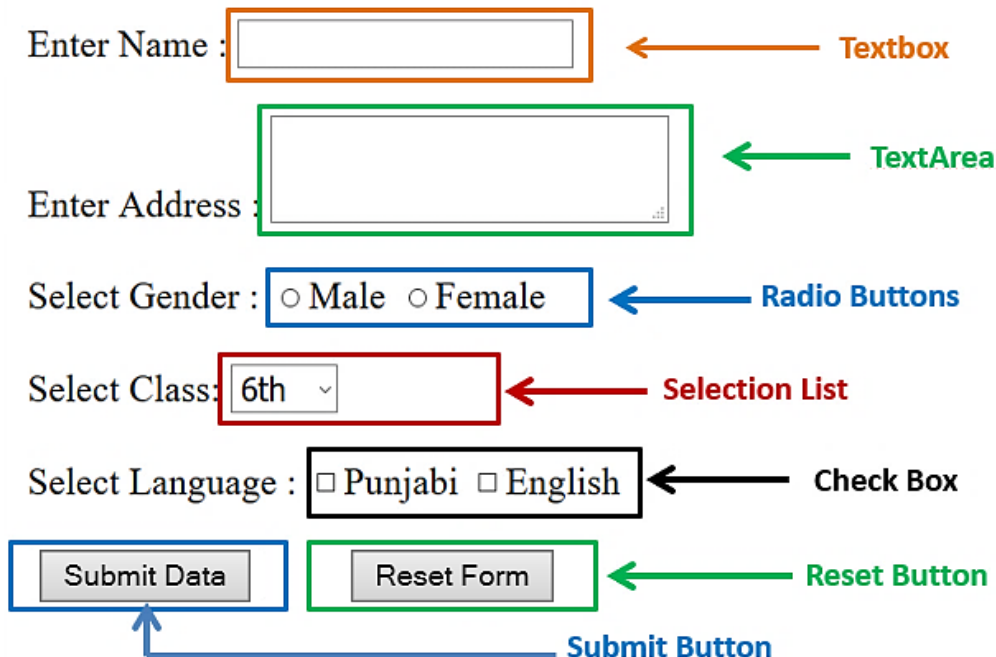
Select Class:

Select Language : Punjabi English

ਪ੍ਰਸ਼ਨ:4 ਵੈਬ-ਫਾਰਮਜ਼ ਵਿਚ ਵਰਤੇ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਵਖ-ਵੱਖ ਕੰਟਰੋਲ ਦੇ ਨਾਂ ਲਿਖੋ।

ਉੱਤਰ: ਵੈਬ-ਫਾਰਮਜ਼ ਵਿਚ ਵਰਤੇ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਵਖ-ਵੱਖ ਕੰਟਰੋਲ ਦੇ ਨਾਂ ਹੇਠਾਂ ਦਿਤੇ ਗਏ ਹਨ:

- ਟੈਕਸਟਬਾਕਸ ਕੰਟਰੋਲ
- ਟੈਕਸਟਏਰੀਆ ਕੰਟਰੋਲ
- ਪਾਸਵਰਡ ਫੀਲਡ ਕੰਟਰੋਲ
- ਚੈੱਕਬਾਕਸ ਕੰਟਰੋਲ
- ਰੇਡੀਓ ਬਟਨ ਕੰਟਰੋਲ
- ਸਲੈਕਸ਼ਨ ਲਿਸਟ ਕੰਟਰੋਲ
- ਫਾਈਲ ਸਲੈਕਸ਼ਨ ਕੰਟਰੋਲ
- ਬਟਨ ਕੰਟਰੋਲ
- ਸਬਮਿੱਟ ਬਟਨ ਕੰਟਰੋਲ
- ਰੀਸੈੱਟ ਬਟਨ ਕੰਟਰੋਲ

ਪ੍ਰਸ਼ਨ:5 HTML ਫਾਰਮਾਂ ਵਿੱਚ ਵਰਤੇ ਜਾਂਦੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਕਿਸਮਾਂ ਦੇ ਬਟਨ-ਕਿਹੜੇ ਹੁੰਦੇ ਹਨ?

ਉੱਤਰ: HTML ਫਾਰਮਾਂ ਵਿੱਚ ਵਰਤੇ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਕਿਸਮਾਂ ਦੇ ਬਟਨ ਹੇਠਾਂ ਦਿਤੇ ਗਏ ਹਨ:

- **ਸਬਮਿੱਟ (SUBMIT):** ਇਸ ਬਟਨ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਫਾਰਮ ਵਿਚ ਭਰਿਆ ਡਾਟਾ ਵੈਬ ਸਰਵਰ ਨੂੰ ਭੇਜਣ ਲਈ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ।
- **ਰੀਸੈਟ (RESET):** ਇਹ ਬਟਨ ਫਾਰਮ ਵਿਚ ਵਰਤੇ ਗਏ ਸਾਰੇ ਕੰਟਰੋਲਜ਼ ਨੂੰ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਸ਼ੁਰੂਆਤੀ ਮੁੱਲਾਂ ਅਨੁਸਾਰ ਰੀਸੈਟ ਕਰਨ ਲਈ ਵਰਤਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।
- **ਬਟਨ (BUTTON):** ਇਹ ਬਟਨ ਕਲਾਇੰਟ-ਸਾਈਡ ਸਕ੍ਰਿਪਟਿੰਗ ਭਾਸ਼ਾ (ਜਾਵਾ ਸਕ੍ਰਿਪਟ) ਵਿੱਚ ਲਿਖੇ ਇੱਕ ਫੰਕਸ਼ਨ/ਕੋਡ ਨੂੰ ਕਾਲ ਕਰਨ ਲਈ ਵਰਤਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।
- **ਇਮੇਜ (IMAGE):** ਇਸਦੀ ਵਰਤੋਂ ਇਮੇਜ ਬੈਕਗ੍ਰਾਊਂਡ ਵਾਲਾ ਬਟਨ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ।

ਪ੍ਰਸ਼ਨ:5 ਵੱਡੇ ਉੱਤਰਾਂ ਵਾਲੇ ਪ੍ਰਸ਼ਨ:

ਪ੍ਰਸ਼ਨ:1 URL ਕੀ ਹੈ? URL ਦੀਆਂ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਕਿਸਮਾਂ ਦਾ ਵਰਨਣ ਕਰੋ।

ਉੱਤਰ: URL ਦਾ ਅਰਥ ਹੈ ਯੂਨੀਫਾਰਮ ਰਿਸੋਰਸ ਲੋਕੇਟਰ। ਵੈੱਬ ਸਰਵਰ ਉੱਪਰ ਕਿਸੇ ਫਾਈਲ ਜਾਂ ਫੋਲਡਰ ਦੀ ਲੋਕੇਸ਼ਨ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਂਦਾ ਹੋਇਆ ਐਡਰੈਸ URL ਅਖਵਾਉਂਦਾ ਹੈ। ਹਰੇਕ ਵੈੱਬਸਾਈਟ ਜਾਂ ਵੈੱਬਪੇਜ ਦਾ ਇੱਕ ਵਿਲੱਖਣ URL ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਉਦਾਹਰਨ ਲਈ: <http://pseb.ac.in/>, ਇਹ ਪੰਜਾਬ ਸਕੂਲ ਸਿੱਖਿਆ ਬੋਰਡ ਦੀ ਵੈੱਬਸਾਈਟ ਦਾ URL ਹੈ।

URL ਦੀਆਂ ਕਿਸਮਾਂ: URL ਦੋ ਕਿਸਮਾਂ ਦੇ ਹੋ ਸਕਦੇ ਹਨ:

1. **ਐਬਸੋਲਿਊਟ (Absolute) URL:** ਐਬਸੋਲਿਊਟ URL ਕਿਸੇ ਫਾਈਲ/ਫੋਲਡਰ ਦੇ ਪੂਰੇ ਐਡਰੈਸ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਂਦਾ ਹੈ। ਉਦਾਹਰਨ ਲਈ: "D:\main\picture.jpg"
2. **ਰੈਲੇਟਿਵ (Relative) URL:** ਰੈਲੇਟਿਵ URL ਮੌਜੂਦਾ ਫਾਈਲ/ਫੋਲਡਰ ਦੀ ਲੋਕੇਸ਼ਨ ਅਨੁਸਾਰ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਫਾਈਲ/ਫੋਲਡਰ ਦੀ ਲੋਕੇਸ਼ਨ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਂਦਾ ਹੈ। ਇਸ URL ਵਿੱਚ ਆਮ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸਿਰਫ ਫੋਲਡਰ ਦਾ ਨਾਮ ਅਤੇ ਫਾਈਲ ਨਾਮ, ਜਾਂ ਸਿਰਫ ਫਾਈਲ ਦਾ ਨਾਮ ਸ਼ਾਮਲ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਉਦਾਹਰਨ ਲਈ: "picture.jpg"

ਪ੍ਰਸ਼ਨ:2 ਵੈੱਬ-ਫਾਰਮਜ਼ ਵਿਚ ਵਰਤੇ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਕਿਸਮਾਂ ਦੇ ਟੈਕਸਟ ਇਨਪੁੱਟ ਕੰਟਰੋਲਜ਼ ਦਾ ਵਰਨਣ ਕਰੋ।

ਉੱਤਰ: ਵੈੱਬ ਫਾਰਮਾਂ ਵਿੱਚ ਵਰਤੇ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਕਿਸਮਾਂ ਦੇ ਟੈਕਸਟ ਇਨਪੁੱਟ ਕੰਟਰੋਲਜ਼ ਦਾ ਵਰਨਣ ਹੇਠਾਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ:

- **ਟੈਕਸਟਬਾਕਸ ਕੰਟਰੋਲ:** ਇਹ ਕੰਟਰੋਲ ਯੂਜ਼ਰ ਤੋਂ ਇੱਕ ਸਿੰਗਲ ਲਾਈਨ ਵਿਚ ਟੈਕਸਟ ਇਨਪੁੱਟ ਕਰਵਾਉਣ ਲਈ ਵਰਤਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਉਦਾਹਰਨ ਲਈ: ਯੂਜ਼ਰ ਦਾ ਨਾਮ, ਮੋਬਾਈਲ ਨੰਬਰ ਆਦਿ। ਟੈਕਸਟਬਾਕਸ ਕੰਟਰੋਲ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਮੁਢਲਾ ਸਿੰਟੈਕਸ ਹੈ: `<input type="text">`
- **ਪਾਸਵਰਡ ਫੀਲਡ ਕੰਟਰੋਲ:** ਇਹ ਵੀ ਇੱਕ ਸਿੰਗਲ-ਲਾਈਨ ਟੈਕਸਟ ਇੰਪੁੱਟ ਕੰਟਰੋਲ ਹੈ। ਇਸ ਕੰਟਰੋਲ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਪਾਸਵਰਡ ਆਦਿ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਜਾਣਕਾਰੀ ਨੂੰ ਇਨਪੁੱਟ ਕਰਵਾਉਣ ਲਈ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਪਾਸਵਰਡ ਕੰਟਰੋਲ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਮੁਢਲਾ ਸਿੰਟੈਕਸ ਹੈ: `<input type="password">`
- **ਟੈਕਸਟ ਏਰੀਆ ਕੰਟਰੋਲ:** ਇਸ ਕੰਟਰੋਲ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਟੈਕਸਟ ਦੀਆਂ ਕਈ ਲਾਈਨਾਂ ਇਨਪੁੱਟ ਕਰਵਾਉਣ ਲਈ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਉਦਾਹਰਨ ਲਈ: ਐਡਰੈਸ ਸੰਬੰਧੀ ਜਾਣਕਾਰੀ, ਕਮੈਂਟਸ, ਆਦਿ। ਟੈਕਸਟਏਰੀਆ ਕੰਟਰੋਲ ਦਾ ਸਿੰਟੈਕਸ ਹੈ: `<textarea rows="5" cols="50"></textarea>`

ਪ੍ਰਸ਼ਨ:3 ਵੈੱਬ-ਡਿਵੈਲਪਮੈਂਟ ਦੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਪੜਾਵ ਕਿਹੜੇ ਹੁੰਦੇ ਹਨ?

ਉੱਤਰ: ਵੈੱਬ ਡਿਵੈਲਪਮੈਂਟ ਦਾ ਮਤਲਬ ਵੈੱਬਸਾਈਟਾਂ ਬਣਾਉਣਾ ਅਤੇ ਸਾਂਭਣਾ ਹੈ। ਵੈੱਬ ਪ੍ਰੋਜੈਕਟਾਂ ਨੂੰ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਪੜਾਵਾਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕੀਤੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ:

- ਪੜਾਵ 1 - **ਜਾਣਕਾਰੀ ਇਕੱਠੀ ਕਰਨਾ:** ਇਸ ਵਿੱਚ ਗਾਹਕ ਦੀਆਂ ਜ਼ਰੂਰਤਾਂ ਨੂੰ ਸਮਝਣਾ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਜ਼ਰੂਰਤਾਂ ਦੀ ਪਛਾਣ ਕਰਨਾ ਸ਼ਾਮਲ ਹੁੰਦਾ ਹੈ।
- ਪੜਾਵ 2 - **ਯੋਜਨਾਬੰਦੀ:** ਇਸ ਪੜਾਵ ਵਿਚ ਵੈੱਬਸਾਈਟ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਕਰਨ ਲਈ ਕਾਰਜਾਂ ਨੂੰ ਤਰਜੀਹ ਦੇਣ ਸੰਬੰਧੀ ਕੰਮ ਕੀਤੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ।
- ਪੜਾਵ 3 - **ਡਿਜ਼ਾਈਨ ਅਤੇ ਲੇਆਉਟ:** ਇਸ ਪੜਾਅ ਵਿੱਚ ਵੈੱਬਸਾਈਟ ਦੀ ਦਿੱਖ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ।
- ਪੜਾਵ 4 - **ਡਿਵੈਲਪਮੈਂਟ:** ਇਸ ਪੜਾਅ ਵਿੱਚ ਵੈੱਬ-ਡਿਵੈਲਪਰ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮਿੰਗ-ਭਾਸ਼ਾਵਾਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਕੇ ਵੈੱਬਸਾਈਟਾਂ ਤਿਆਰ ਕਰਦੇ ਹਨ।
- ਪੜਾਵ 5 - **ਟੈਸਟਿੰਗ ਅਤੇ ਲਾਂਚ:** ਇਸ ਪੜਾਅ ਵਿੱਚ ਵੈੱਬਸਾਈਟ ਦੀ ਕਾਰਜਕੁਸ਼ਲਤਾ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ।
- ਪੜਾਵ 6 - **ਰੱਖ-ਰਖਾਅ:** ਇਹ ਪੜਾਅ ਵੈੱਬਸਾਈਟ ਦੀ ਸਮੱਗਰੀ ਅਤੇ ਡਿਜ਼ਾਈਨ ਨੂੰ ਅੱਪਡੇਟ ਕਰਨ ਨਾਲ ਸੰਬੰਧਿਤ ਹੈ।